

Цуркаленко Ю. В.

аспірант кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС ДДУВС

Науковий керівник:

Кацуба Роман Миколайович., к.ю.н., заступник начальника факультету ПФПМГБ ДДУВС

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ДЖЕРЕЛ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Впродовж багатьох років на теренах нашої країни суспільні відносини будувалися на основі повного підкорення суспільства державі, в таких умовах складно було говорити про народовладдя. Сьогодні Україна знаходиться в умовах політичної реформації системи законодавства, яка направлена на впровадження демократії в життя усього суспільства. Цей процес, демократизації, не залишає без уваги й адміністративне право, бо воно є фундаментальною галуззю. Адміністративно-правові норми регулюють величезну кількість суспільних відносин в сфері публічного адміністрування (управління). У зв'язку з цим, зміни, які відбуваються в умовах демократизації Української державності, ознаменувалися тектонічними змінами в структурі та ідеології адміністративного права. А це актуалізувало проблеми побудови сучасної системи джерел права цієї галузі, бо без вирішення цього питання, неможливо вибудувати цілісну концепцію галузевого розвитку.

На нашу думку, система джерел адміністративного права, яка існує в певний проміжок часу, яскраво ілюструє стан відносин суспільства та держави в цей період. Так, в часи радянського тоталітарного управління, до системи джерел адміністративного права відносилися тільки акти органів державної влади, бо режим того часу характеризувався повним контролем держави над усіма аспектами життя суспільства. З того ж часу, як Україна стає незалежною, перелік джерел адміністративного права дедалі збільшується, що безумовно є показником розвитку та демократичних перетворень в нашій державі.

В реаліях сьогодення, сучасна система джерел національного адміністративного права, окрім актів законодавства, представлена ще и низкою «незаконодавчих» джерел. Взагалі цьому питанню приділяли увагу: В.Б.Авер'янов, В.М. Бевзенко, Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, В.К. Колпаков, В.І.Курило, Р.С. Мельник, С.Г. Стеценко. Кожен з цих дослідників, наводить своє авторське бачення цієї системи. Їх усі, умовно, розділимо на три групи:

1. Коло джерел адміністративного права обмежується актами чинного законодавства (Конституція України, закони, підзаконні нормативно-правові акти Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ, організацій) та міжнародними договорами. Це є традиційним та загальноновизнаним уявленням, щодо елементів системи джерел права. Таку думку ми можемо зустріти в підручниках з адміністративного права, її підтримується й науковець Стеценко С.Г. [1, с. 38].

2. До системи джерел права відносяться не тільки акти чинного законодавства та міжнародні договори, а й судові рішення Європейського суду з прав людини та національних судів. Ратифікувавши Конвенцію про захист прав людини і основних свобод 1950 року, та низьку протоколів до неї, Україна визнала юрисдикції Європейського суду з прав людини з питань тлумачення та застосування її положень. Це закріплено на законодавчому рівні, а саме в ч.2 ст.8 КАСУ [3, с. 8] та в законі України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [3]. Що ж стосується національних судів, то в цьому випадку ситуація складніша. Так, Битяк Ю.П. говорить про те, що до цієї системи відносяться тільки рішення Конституційного Суду України, оскільки в результаті діяльності цього органу можуть тлумачитися або визнаватися такими, що не відповідають Конституції України (фактично скасовуватися), окремі адміністративно-правові норми [4, с.54]. В свою чергу Мельник Р.С. говорить, що джерелом адміністративного права, крім вищевказаного, є Рішення Верховного Суду України, рішення вищих спеціалізованих судів України та рішення їх пленумів [5, с. 90-104].

3. Такі дослідники, як: Курило В.І., Бевзенко В.М та Мельник Р.С., сучасну систему джерел адміністративного права тлумачать в максимально широкому сенсі. Та додатково

включають до неї: загальні принципи права, природне право, адміністративно-правові концепції та доктрини, адміністративно-правовий звичаї та традиції, норми моралі[5-6].

В науковій літературі є безліч аргументів та контраргументів стосовно кожної вищевказаної концепції щодо сучасної системи джерел права. Таке різномайття думок створює проблеми, як в теорії, так і на практиці. Важко вирішувати проблеми колізій та запобігати різною в нормотворчості і правозастосовній діяльності.

На нашу думку, сучасна система джерел адміністративного права України має бути представлена наступним чином:

- нормативно-правові акти державних органів України;
- міжнародні джерела;
- рішення національних судів.

Бо саме за допомогою вищевказаних джерел можливо вирішити не тільки проблеми колізій, а й уникнути прийняття суперечливих рішень. Ми вважаємо, що така система джерел відповідає потребам сучасного суспільства. Саме зараз, настав час відійти від пережитків минулого та виробити єдиний концептуальний підхід до розуміння сучасної системи джерел адміністративного права, ураховуючи всі потреби країни, яка стало на шлях розвитку та демократизації.

Список використаних джерел:

1. Стеценко С.Г. Адміністративне право України / С.Г.Стеценко. – К.: Атіка, 2007.- 624 с.
2. Кодекс адміністративного судочинства України. –Х.: Одіссей, 2014. – 168 с.
3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України: від 23.02.2006 р., № 3477-IV
4. Адміністративне право: підручник / Ю.П. Битяк (кер.авт.кол.), В.М. Гаращук, В.В. Богуцький та ін.; за аг. Ред.. Ю.П. Битяк, В.М. Гаращука, В.В. Зуев. – Х.: Право, 2010. – 624 с.
5. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.С. Мельника. – К.: Ваіте, 2014. – 376 с.
6. Курило В.І Про систему джерел адміністративного права України / В.І. Курило // Юридичний вісник. – 2009. - №2 (11) – с. 30-33